

СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КНР

Резюме

У статті аналізуються особливості становлення вищої освіти в Китайській Народній Республіці, її сучасний стан та основні стратегії розвитку китайських університетів до 2035 р.

Проведення дослідження. Для досягнення мети дослідження використано методи порівняльного аналізу та теоретичного узагальнення підходів у педагогічній науці та практиці.

Результати. За останні десятиліття Китай досягнув значних економічних успіхів і вийшов на лідируючі позиції в світі. «Головною продуктивною силою» модернізації національної економіки стали освіта і наука. Розвиток університетської освіти розглядається державою як важлива стратегія підвищення політичного статусу та геополітичного впливу та необхідна умова досягнення економічного та науково-технічного впливу. Реалізація державних проєктів реформування освіти на початку ХХ – початку ХХІ століття вивела низку китайських університетів на провідні позиції у світі, перетворила Китай на країну з наймасштабнішою вищою освітою у світі. Побудова системи освітніх закладів різного рівня спрямована на забезпечення рівного та справедливого доступу населення до вищої освіти, а також потреб економіки країни у висококваліфікованих, інноваційних кадрах.

Висновки. Відповідно до стратегії інтенсивного розвитку вищої освіти Китай планує до 2035 року сформувати розгалужену систему якісної та доступної вищої освіти, досягти загальної потужності та впливу китайської освіти на міжнародній арені та підвищити конкурентоспроможність вищої освіти в контексті перетворення країни на світову освітню державу.

Ключові слова: доступність освіти, елітні університети, модернізація вищої освіти КНР, система освіти КНР, університети КНР.

Вступ. За останні десятиліття КНР досягнула значних економічних успіхів і став однією з країн світу, що динамічно розвиваються. Освіта і наука стали «головною продуктивною силою» модернізації національної економіки. Освіта розглядається керівництвом Китаю як стратегічно важливий сегмент реформування і модернізації всієї країни, особлива увага приділяється вищій освіті.

Розвиток університетської освіти розглядається державою як важлива стратегія підвищення політичного статусу та геополітичного впливу та необхідна умова досягнення економічного та науково-технічного впливу. Крім того, доступність якісної вищої освіти є обов'язковою складовою реалізації головного принципу, який проголошує китайське суспільство – побудова суспільства соціальної справедливості. Одночасно з проведенням курсу на розширення системи вищої освіти та підвищення її якості Китай формує мережу елітних вищих навчальних закладів, які прагнуть потрапити на провідні позиції у світових рейтингах кращих університетів світу.

Методи та методики дослідження. Для досягнення завдань дослідження використано методи порівняльного аналізу та теоретичного узагальнення підходів в освітній науці та практиці.

Результати. Аналізуючи сучасну університетську освіту в КНР, слід, на нашу думку, відзначити такі характерні особливості її розвитку:

- ✓ широке використання ідей та зарубіжного досвіду країн Європи, США та Японії для побудови системи власної вищої освіти. Китайська система вищої освіти на початку ХХ століття будувалася на основі запозичень моделей організації університетської освіти спочатку Японії, країн Європи, США, а після утворення 1949 року КНР – СРСР;
- ✓ збереження впливу провідних ідей конфуціанства (моральне самовдосконалення, набуття знань та принесення користі суспільству) у духовно-моральному вихованні студентів, що відображається у взаємовідносинах викладач-студент, студент-студент наявність специфічних навчально-виховних курсів і змісту вищої освіти тощо;
- ✓ заохочення китайської молоді навчання за кордон та повернення до своєї країни з метою поширення освітніх інновацій. Традиція бере свій початок ще з кінця ХІХ століття, коли після поразки Китаю в опіумних війнах оголилося серйозне науково-технічне відставання

країни від країн Західної Європи, США, Японії і не переривалася навіть у найскладніші для країни роки;

- ✓ науково-освітнє середовище в китайських університетах має властиві лише йому соціально-історичні особливості та специфічні риси, на формування яких впливають ряд факторів: особливості політичної системи Китаю, запити ринку праці, що швидко розвивається, специфіка підготовки фахівців вищої кваліфікації та професорсько-викладацького складу університетів, вплив вікових традицій тощо;
- ✓ духовно-моральне виховання студентів (виховання патріотизму, доброти, високої мотивації до навчання та роботи, працьовитості, гармонії в відносинах з людьми, скромності, ввічливості, поваги до старших і вчителів та ін) є специфічною традицією китайської освіти, яка зберігається з давніх часів до теперішнього часу. Морально-ідеологічне виховання є важливою частиною освітньої програми кожного університету;
- ✓ правляча Комуністична партія Китаю активно впливає як на розробку загальної стратегії розвитку системи освіти країни, так і практичну реалізацію конкретних механізмів управління системою вищої освіти. Основними механізмами, що визначають порядок діяльності органів державної та партійної влади з управління системою вищої освіти, виступають розробка та реалізація спеціальних проектів та планів;
- ✓ система вищої освіти в КНР сильно сегментована за якістю освіти, що відповідає як сильній диференціації соціально-економічного розвитку окремих регіонів, так і є результатом цілеспрямованої державної політики, націленої, з одного боку, на розвиток масової вищої освіти, а з іншого – на підвищення її глобальної конкурентоспроможності за рахунок надання різноманітних пільг та преференцій, у тому числі фінансових, обмеженій кількості вищих навчальних закладів.

Сучасна університетська освіта Китаю бере свій початок у 1978 році, з проголошення освіти пріоритетним напрямом розвитку країни, основою, фундаментом її всебічного оновлення. «Постанова ЦК КПК про реформи в системі освіти» (1985) стало основним документом, що визначив розвиток вищої школи на десятиліття. Пізніше, наприкінці ХХ століття, було прийнято ряд законів, постанов КПК, розпоряджень Міністерства освіти спрямованих на забезпечення швидкої модернізації ослабленої «культурною революцією» вищої освіти, скорочення відставання від розвинених держав, які визначають політику в галузі вищої освіти і сьогодні, зокрема, це: «Програма реформ та розвитку освіти від 13 лютого 1993 року», Закон «Про освіту КНР» (1995), Закон «Про вищу освіту» (1998), «Державна програма середньострокової та довгострокової реформи та розвитку освіти на 2010–2020 рр.», «13-й п'ятирічний план економічного та соціального розвитку Китаю (2016–2020 рр.)», «Модернізація освіти в Китаї до 2035 року».

Чинний Закон «Про вищу освіту» (1998) гарантує свободу науково-дослідницької діяльності, літературної та художньої творчості, а також інших культурних заходів у вищих навчальних закладах. Закон передбачає:

- ✓ різні форми навчання (очна, заочна, дистанційна);
- ✓ професійні курси у рамках спеціальних навчальних програм (2-3 роки);
- ✓ бакалаврат (4-5 років);
- ✓ магістратура (2-3 роки);
- ✓ кандидат наук (3-4 роки).

У 2009 році розпочалася реформа бакалаврської освіти та реалізація «Система навчання 3.3», яка передбачає:

Три завдання підготовки:

- здобуття базової освіти;
- професійна підготовка;
- виховання.

Три шляхи розвитку:

- спеціалізовані наукові знання;
- знання суміжних наук;
- підготовка до працевлаштування та ведення власного бізнесу.

Реалізація проекту «Система навчання 3.3» передбачає велику кількість курсів за вибором, широкий вибір спеціалізацій, можливості для самостійного навчання та складання кваліфікаційних іспитів на здобуття сертифікатів про спеціалізації (Xie Saiyin, 2021).

Незважаючи на вжиті для відродження та модернізації вищої освіти заходи, в останні десятиліття ХХ століття в країні спостерігалася гостра нестача вчених та висококваліфікованих

ПЕДАГОГІКА

кадрів. Тривалий час Китай був першою країною світу за масштабами «відтоку мозків». Для покращення ситуації уряд Китаю запровадив низку високоресурсних проєктів, розрахованих на тривалий час. Першим став «Проєкт 211» (1995), розроблений Міністерством освіти КНР. Цифри 211 позначають, що у ХХІ столітті керівництво Китаю планувало створити 100 вищих навчальних закладів високого рівня з китайською специфікою, здатних гідно представляти країну за кордоном. Основна мета проєкту спрямована на покращення якості вищої освіти, підвищення рівня розвитку науки. Цей проєкт став одним із наймасштабніших фінансових, структурно-організаційних та наукових проєктів у галузі освіти за всю історію КНР (Jiang Enlai; LiYong; Qin Hongxia, 2021).

Продовженням Проєкту 211 стали Проєкт 985 (1998 рік, п'ятий місяць), Програма залучення висококваліфікованих кадрів з-за кордону (2008 рік), Проєкт залучення іноземних топ-фахівців (2008 рік), Комплексний проєкт створення університетів світового рівня та першокласних дисциплін» (2017 рік) (Jiang Enlai; LiYong; Qin Hongxia, 2021). Було створено фонд, що фінансується державою, для цілеспрямованого залучення провідних вчених, технічних фахівців, які мають патенти на відкриття, які відповідають основним стратегічним потребам розвитку Китаю. Основне завдання проєктів – створити в Китаї кілька університетів світового класу, низку високого рівня дослідницьких університетів з світовою популярністю; залучити до співпраці видатних учених та наукові колективи з інших країн; створити при університетах інноваційні платформи науки та техніки; центри філософських та соціальних наук високого рівня.

У програмних документах з реформування китайської вищої освіти («13-й п'ятирічний план економічного та соціального розвитку Китаю», в якій викладено основні завдання розвитку освіти КНР на період 2016–2020 рр., «Державна програма середньострокової та довгострокової реформи та розвитку освіти на Китаї») 2010-2020 рр.») було поставлено три стратегічні цілі, які визначали розвиток галузі:

- ✓ формування багаторівневої системи освіти з китайською специфікою як сучасної системи навчання громадян впродовж життя;
- ✓ вдосконалення забезпечення китайської економіки, що швидко розвивається, висококваліфікованими трудовими ресурсами;
- ✓ інтеграція науки та освіти, постійний розвиток зв'язків освіти з промисловістю та економікою; впровадження науково-технічних інновацій, розвиток культури та суспільний прогрес, що мав забезпечити необхідну інтелектуальну підтримку модернізації країни загалом.

Здійснення зазначених стратегічних цілей та завдань у попереднє десятиліття було ускладнене низкою внутрішніх та зовнішніх викликів, які вимагали своєчасного та ефективного подолання:

- демографічні коливання чисельності дітей шкільного віку, абітурієнтів, спричинені політикою планування народжуваності. Вирішенням цієї проблеми стало не просто зняття обмежень на народження дітей у сім'ї, а й перехід до політики заохочення багатодітності (трьох дітей у сім'ї);
- зорієнтованість на підготовку учнів до «конкуренції на іспитах» негативно впливала на якість навчання, призводила до зниження творчої ініціативи студентів, недооцінки морального, фізичного та естетичного виховання. Вирішенням даної проблеми стало запровадження приватної та додаткової освіти, модернізація змісту шкільної освіти, стимуляція взаємодії суспільних продуктивних сил та освіти, оновлення системи суспільного найму, системи моніторингу та оцінки якості освіти;
- недостатнє інноваційне мислення учнів, формування якого на етапі базової освіти стримується сильним впливом конфуціанства в освіті, перевантаженістю шкільних програм, змістом навчання, що вимагає багаторазового повторення раніше вивченого, особливості методик навчання, спрямованих на оволодіння ієрогліфічним письмом;
- екстенсивний та нерівномірний розвиток вищої освіти в різних регіонах країни, що не тільки не відповідає потребам швидкого економічного розвитку, а й стримує підвищення якості вищої освіти. Для порівняння у 2017 році на Тибеті було 7 університетів, у Синцзяні – 47, а у Цзянсу 167;
- недостатньо розвинена система професійної освіти, і, як наслідок, брак на ринку зайнятості кваліфікованої робочої сили з гарною середньою спеціальною підготовкою. З 2019 по 2023 рік відкрито понад 50 професійних навчальних закладів із 150 ключовими, затребуваними

на ринку праці спеціальностями (у 2018 році налічувалося 11700 професійних навчальних закладів), створена система національних стандартів професійної освіти, що охоплює більшість галузей промисловості;

- незважаючи на величезну фінансову та законодавчу підтримку в університетах проводиться все ще недостатня кількість високоякісних фундаментальних досліджень, не вистачає наукових кадрів світового рівня;

Згідно з проведеними у 2021 році в КНР порівняльними дослідженнями глобальної конкурентоспроможності вищої освіти 50 провідних країн світу, Китай посідав перше місце за абсолютними кількісними показниками (чисельність студентів, викладачів, кількість університетів тощо), але лише 18-те за показниками, що стосуються Конкурентності освіти (Zhou Hongyu; Li Yuyang, 2022).

Сучасна вища освіта в КНР характеризується не тільки вражаючим екстенсивним розвитком, але швидким зростанням у міжнародних рейтингах. Так, рейтинг Times Higher Education (THE) у 2023 році показав, що сім університетів континентального Китаю (та 4 університети Гонг Конгу) займають місця в «ТОП-100» найкращих вишів світу: університет Цінхуа (16), Пекінський університет (17), університет Фудань (51), Шанхайський університет транспорту (52), Чжецзянський університет (67), Університет науки і технології Китаю (74), Нанкінський університет (95) Для порівняння згідно рейтингу 2019 року до «ТОП-100» потрапили лише три китайські університети - університет Цінхуа (23-є місце), Пекінський університет (24-є місце), Університет науки та технології Китаю (80-є місце). Крім того, Китай завдяки активній науково-дослідній діяльності та експериментальним розробкам вузів є лідером у світі за кількістю заявок на патенти на винаходи, які є важливими платформами наукових досліджень.

В останнє десятиліття велика увага приділялася дистанційному навчанню, яке вирішуючи багато соціальних і економічних проблем, дає можливість здобувати освіту всім бажаючим, усім верствам суспільства, значно скорочує витрати на навчання, забезпечує однакове навчання людей, що перебувають у різних місцях (Feng Xin-Xin, 2022). Результатом виконання завдань, поставлених у документах «Про довгострокові реформи та план розвитку держави (2010–2020 рр.)», «13-му п'ятирічному плані економічного та соціального розвитку Китаю (2016–2020 рр.)» стало підвищення валового коефіцієнта охоплення вищим освітою населення з 24,2% (2009 р.) до 57,8 % (2021 р.).

Китай успішно завершив реалізацію проектів «985» та «211» та перейшов до виконання «Комплексного проекту створення університетів світового рівня та першокласних дисциплін», який передбачає системний розвиток вищої освіти, поетапний вихід китайських університетів та наукових дисциплін на провідні позиції у світі. Основна мета проекту полягає в:

- ✓ державній підтримці кращих університетів та передових наукових дисциплін у їх трансформації у провідні університети та наукові дисципліни світового рівня;
- ✓ модернізації системи управління вищою освітою;
- ✓ підвищенні інноваційного рівня підготовки наукових кадрів, наукових досліджень;
- ✓ перетворенні провідних університетів та наукових дисциплін на основну платформу наукових та науково-технічних інновацій, джерело передових ідей та культури, основну базу підготовки висококваліфікованих кадрів, майданчики державних інноваційних стратегій розвитку.

Вибір запропонованої «Комплексним проектом створення університетів світового рівня та першокласних дисциплін» стратегії було підтверджено на 19-му з'їзді КПК та доповнено завданням здійснення інтенсивного розвитку вищої освіти.

Затверджена на 19-му з'їзді КПК стратегія «Модернізація освіти в Китаї до 2035 року» розділена на п'ять частин: теоретична основа, загальні принципи, стратегічні завдання, шляхи реалізації, захисні заходи. У документі обґрунтовано сім основних принципів модернізації: керівництво комуністичної партії, збереження китайської специфіки, пріоритетний інтенсивний розвиток, спрямованість змін на задоволення всіх верств суспільства в освіті, інноваційний розвиток, суворе дотримання законів КНР (Xie Saiyin, 2021). Серед основних концептуальних вимог щодо модернізації: увага до моралі і моральності; всебічний розвиток студентів; навчання за здібностями та впродовж життя; пріоритет практичних знань; формування здатності випускників застосувати знання у соціумі, що швидко змінюється; сприяння обміну досвідом як між університетами всередині країни так і з закордонними ЗВО. Згідно з офіційною заявою на сайті ЦК КПК, до 2035 року (тобто за 12 років) Китай планує стати країною з високим рівнем освіти, здатною конкурувати у цій галузі зі світовими лідерами.

ПЕДАГОГІКА

«Модернізація освіти в Китаї до 2035 року» фокусується на стратегічних завданнях, що стосуються всіх рівнів освіти (дошкільної, шкільної, професійної, вищої та післядипломної). Розглянемо деякі з них, що стосуються досліджуваної проблеми.

✓ Навчання ідеології соціалізму з китайською специфікою. При цьому велику увагу передбачається приділяти моральному вихованню, всебічному розвитку учнів на всіх рівнях освіти, участі молоді у громадському управлінні, розвитку їхньої громадянської ініціативності. Пріоритетною є ідея єдності, згуртування нації через «...активний розвиток проекту «Один пояс та один шлях», щоб максимально збільшити «загальну силу освіти та міжнародного впливу».

✓ Забезпечення принципу доступності освіти: збалансований розвиток міської та сільської обов'язкової освіти, розвиток системи інтеграції в освіті дітей-мігрантів по всій країні, покращення системи фінансування малозабезпечених студентів, різнорівневі стипендії, пільги при вступі для випускників шкіл з економічно слабкорозвинених регіонів та стипендії для бажаючих працювати в таких регіонах тощо.

✓ Посилена увага розвитку вищої освіти в центральних і західних регіонах країни (Тибет, Внутрішня Монголія, Ганьсу, Гуйчжоу, Юньнань, Гуансі), які сильно відстають як за кількістю вищих навчальних закладів, так і за якістю освіти від північно-східних і південно-східних регіонів (Чжецзян, Цзянсу, Хубей, Хенань, Шандун, Гуандун).

✓ Організація інституційного середовища для безперервного загального навчання: створення національної системи кваліфікацій, міжгалузевого робочого механізму та системи професійної підтримки; створення та вдосконалення національної системи кредитування та системи сертифікації досягнень у навчанні; прискорений розвиток професійної освіти та оптимізація її структури, сприяння інтеграції професійної освіти та промислового розвитку, створення розгалуженої мережі професійних коледжів. Планується, що будуть посилені функції служб безперервної освіти та соціального навчання у професійних школах та вишах, у професійних спільнотах.

Найважливішим напрямом діяльності Міністерства освіти у зазначений період є підвищення якості та соціального статусу професійної освіти.

З цією метою планується зміцнення партнерських відносин у галузі, заходи, спрямовані на руйнування стереотипних уявлень суспільства про професійну освіту, підвищення привабливості професійної освіти для учнів, батьків та роботодавців, впровадження більшої кількості професійних програм на рівні бакалаврату (на початок 2023 року лише 20 % студентів вищих професійних навчальних закладів навчаються за програмами бакалаврату).

✓ Продовження формування мережі елітних вищих навчальних закладів, що знаходяться на провідних позиціях у світових рейтингах кращих вузів світу, удосконалення структури вищої освіти та приведення її у відповідність до потреб економіки, що розвивається, фінансування розвитку місцевих (міського підпорядкування) ЗВО, оптимізація структури навчання персоналу, надання системі грантів на наукові дослідження, створення національних науково-технічних інноваційних баз світового рівня та будівництво нових мозкових центрів; реалізація програми «Еверест», спрямованої на глибшу інтеграцію науки та освіти, просування спільних наукових досліджень, координацію основних науково-дослідних платформ з фундаментальних досліджень у коледжах та університетах.

✓ Забезпечення системи освіти висококваліфікованими, професійними викладачами, які володіють інноваційними технологіями навчання. Це завдання передбачає розгляд мотивації працюючих у навчальних закладах різного рівня викладачів як основного критерію оцінки якості. Передбачено міжрегіональний розподіл вчителів для ефективного вирішення проблеми нестачі фахівців, покращення системи підвищення кваліфікації та зміцнення системи професійного розвитку викладачів. Важливою складовою є покращення соціального статусу вчителів (включаючи стабільні та високі зарплати фахівців початкових та середніх шкіл, викладачів вищів), медичне та соціальне страхування.

✓ Створення інтелектуального кампусу, будівництво інтегрованої інтелектуальної платформи навчання, управління та обслуговування, створення умов для індивідуального навчання та підвищення кваліфікації спеціалістів, у тому числі і на онлайн-платформах, впровадження системи нагляду за освітніми послугами. Пріоритетними напрямками модернізації освіти є широке впровадження інформаційних технологій на всіх рівнях освіти, подальший розвиток дистанційної освіти, інтеграція штучного інтелекту та освіти, широке використання інтернет-технологій, створення єдиної системи контролю за програмою дистанційного навчання, удосконалення управління вищою освітою за допомогою впровадження цифрового управління.

Важлива місія освіти, за словами Сі Цзіньпіна, полягає в тому, «щоб зрозуміти тенденцію розвитку глобального штучного інтелекту, визначити прориви та основні напрямки, а також зростити велику кількість талановитих фахівців у галузі штучного інтелекту з інноваційними здібностями та духом співробітництва» (Feng Xin-Xin, 2022).

Планується перехід від традиційної концепції освіти до концепції «Інтернет+освіта», яка бере початок із «Керівних думок щодо активного просування «Інтернет+», прийнятих Державною радою ще у 2015 році. У «Керівних думках щодо активного просування «Інтернет+» викладено вимоги «глибокої інтеграції результатів інтернет-інновацій з усіма явищами економічної та соціальної сфери, сприяння технологічному прогресу, підвищенню ефективності та організаційним змінам» (Xie Saiyin, 2021). Рекомендується використовувати нові медіа- та Інтернет-технології для реформи традиційного аудиторного навчання, його змісту, форм, методів та засобів навчання, посилення диверсифікації та персоналізації освіти.

✓ Створення нової моделі відкритої освіти: посилення міжнародного обміну та співробітництва, робота над взаємним визнанням та сумісністю стандартів, обмін досвідом академічних кваліфікацій у КНР та інших країнах, впровадження китайської програми навчання за кордоном, розвиток академічної мобільності студентів, що дозволяє підготувати фахівців за кордоном з метою їх повернення в країну задля розвитку китайської науки. Прискорене будівництво зарубіжних міжнародних шкіл із китайською специфікою.

✓ Створення досконалої системи законів та нормативних актів у галузі освіти, удосконалення системи юридичної підтримки роботи навчальних закладів, заохочення самоврядування ЗВО.

Дискусія. Позитивні результати реформування китайської системи освіти пояснюються тим, що освіта належить до національних пріоритетів, що відображено в низці державних документів. До перспективних напрямів подальших досліджень відносимо вивчення механізмів реформування вищої освіти в КНР та можливості використання позитивного досвіду для розбудови системи вищої освіти України.

Висновки. Таким чином, реалізація державних проектів реформування освіти наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття вивела низку китайських університетів на лідируючі позиції у світі, перетворила Китай на країну з наймасштабнішою у світі вищою освітою. Побудова системи різнорівневих навчальних закладів спрямована на забезпечення як рівного і справедливого доступу населення до вищої освіти, так і потреб економіки країни у висококваліфікованих, інноваційних кадрах, що постійно зростають і розвиваються. Відповідно до стратегії інтенсивного розвитку вищої освіти Китай до 2035 року планує сформувати наймасштабнішу у світі систему високоякісної доступної вищої освіти, досягти сукупної потужності та впливу китайської освіти на міжнародній арені, підвищити конкурентоспроможність вищої освіти в контексті перетворення країни на світову освітню державу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Програма реформ і розвитку освіти від 13 лютого 1993 року [Електронний ресурс]: [jyb.cn/china](http://www.moe.gov.cn/jyb.cn/china) — Режим доступу:

http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/moe_164/201002/t20100220_3430.html.

Закон «Про освіту» [Електронний ресурс]: [jyb.cn/china](http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/199811/t19981127_162623.html) — Режим доступу:

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/199811/t19981127_162623.html

Закон «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]: chinajusticeobserver — Режим доступу:

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/199811/t19981127_162623.html

Державна програма середньотермінової і довготермінової реформ і розвитку освіти на 2010-2020 рр. [Електронний ресурс]: [china.com.cn](http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_176/201112/t20111229_128730.html) — Режим доступу:

http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_176/201112/t20111229_128730.html

13-й п'ятирічний план економічного і соціального розвитку Китаю (2016-2020 рр.) [Електронний ресурс]: [moe.gov.cn](http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/201603/t20160318_234148.html) — Режим доступу:

http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/201603/t20160318_234148.html

XIE Saiyin. The Influence of Educational Modernization on the Teaching Reform of Ideological and Political Courses in Colleges and Universities [Електронний ресурс]: kns.cnki.net — Режим доступу:

https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2021&filename=LNGD202101007&uniplatform=NZKPT&v=uTahgLTahqdc-7b-fc0H0ptNXoCOYO9MWZFT_XnVWospI6YAHwysWsop9mrcIWG

[fc0H0ptNXoCOYO9MWZFT_XnVWospI6YAHwysWsop9mrcIWG](https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2021&filename=LNGD202101007&uniplatform=NZKPT&v=uTahgLTahqdc-7b-fc0H0ptNXoCOYO9MWZFT_XnVWospI6YAHwysWsop9mrcIWG)

JIANG Enlai & LI Yong & QIN Hongxia. From Leadership to Overall Leadership of the

ПЕДАГОГІКА

Communist Party of China: The Triple Logic of the Development of Higher Education under the Leadership of the Communist Party of China [Електронний ресурс]: kns.cnki.net — Режим доступу: <https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFR&dbname=CJFRLAST&filename=ZGGJ202108004&v=MTUwMDNNWkxHNEhORE1wNDIGWUISOGVYMUx1eFITN0RoMVQzcVRyV00xRnJDVVI3aWZaT1p0RnlybVVidkpeXI=>

«План сприяння просуванню університетів світового рівня та загальний план побудови першокласних дисциплін» [Електронний ресурс]: moe.gov.cn — Режим доступу: http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/201511/t20151105_217823.html

2021 Статистичний бюлетень розвитку національної освіти [Електронний ресурс]: moe.gov.cn — Режим доступу: http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_fztjgb/202209/t20220914_660850.html

The world's largest vocational education system [Електронний ресурс]: moe.gov.cn — Режим доступу: http://en.moe.gov.cn/features/VocationalEdc/figures/201905/t20190531_383833.html

State Council encourages vocational education reform [Електронний ресурс]: moe.gov.cn — Режим доступу: http://en.moe.gov.cn/news/press_releases/201902/t20190214_369280.html

ZHOU Hongyu & LI Yuyang On the Construction of High-quality Education System [Електронний ресурс]: kns.cnki.net — Режим доступу: <https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2022&filename=LNGD202201001&uniplatform=NZKPT&v=f3qx3RNFjM8h0hIjcuXywKk22o4IQfwRLbt9jKfCBei9AJpk7TOD4QUoRVtAmjKu>

FENG Xin-xin Research on the Constituent Elements of Digital Governance in Higher Education [Електронний ресурс]: kns.cnki.net — Режим доступу: https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDAUTO&filename=XJJS202202004&uniplatform=NZKPT&v=QnQVYTPdsmYISnbOqRofVku8e3MoX2-j8E tuFGnukn_0oAgly9BAafHRidJdDsH

«Модернізація освіти Китаю до 2035 року» [Електронний ресурс]: www.gov.cn — Режим доступу: http://www.gov.cn/zhengce/2019-02/23/content_5367987.htm

MOE press conference introduces measures to improve vocational education [Електронний ресурс]: moe.gov.cn — Режим доступу: http://en.moe.gov.cn/news/press_releases/202203/t20220301_603559.html

China to further promote the Double First-Class Initiative [Електронний ресурс]: moe.gov.cn — Режим доступу: http://en.moe.gov.cn/news/press_releases/202203/t20220301_603547.html

REFERENCES

Prohrama reform i rozvytku osvity vid 13 liutoho 1993 roku [Program of reforms and development of education from February 13, 1993] [Elektronnyi resurs]: jyb.cn/china — Rezhym dostupu: http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/moe_164/201002/t20100220_3430.html.

Zakon «Pro osvitu» [«Education Law of the People's Republic of China»] [Elektronnyi resurs]: jyb.cn/china — Rezhym dostupu: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/199811/t19981127_162623.html

Zakon «Pro vyshchu osvitu» [«Higher Education Law of the People's Republic of China»] [Elektronnyi resurs]: chinajusticeobserver — Rezhym dostupu: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A08/s7056/199811/t19981127_162623.html

Derzhavna prohrama serednoterminovoi i dovhoterminovoi reform i rozvytku osvity na 2010-2020 rr. [Report of the State Council on the Implementation of the Outline of the National Medium and Long-term Educational Reform and Development Plan (2010-2020)] [Elektronnyi resurs]: china.com.cn — Rezhym dostupu: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_176/201112/t20111229_128730.html

13-y piatyrichnyi plan ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Kytaiu (2016-2020 rr.) (13-y piatylitnii plan) [Outline of the Thirteenth Five-Year Plan for National Economic and Social Development of the People's Republic of China] [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhym dostupu: http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/201603/t20160318_234148.html

XIE Saiyin. The Influence of Educational Modernization on the Teaching Reform of Ideological and Political Courses in Colleges and Universities [Elektronnyi resurs]: kns.cnki.net — Rezhym dostupu:

https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2021&filename=LNGD202101007&uniplatform=NZKPT&v=uTahgLTahqdc-7b-fc0H0ptNXoCOYO9MWZFT_XnVWospI6YAHwysWsop9mrclWG

JIANG Enlai; LI Yong; QIN Hongxia. From Leadership to Overall Leadership of the Communist Party of China: The Triple Logic of the Development of Higher Education under the Leadership of the Communist Party of China [Elektronnyi resurs]: kns.cnki.net — Rezhyim dostupu: <https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFR&dbname=CJFRLAST&filename=ZGGJ202108004&v=MTUwMDNNWkxHNEhORE1wNDIGWUISOGVYMUx1eFITN0RoMVQzcVRyV00xRnJDVVI3aWZaT1p0RnlybVVidkpQeXI=>

«Plan spryiannia prosuvanni universytetiv svitovoho rivnia ta zahalnyi plan pobudovy pershoklasnykh dystsyplin» [The State Council issued a plan to promote the promotion of world-class universities and

Notice of the overall plan for the construction of first-class disciplines] [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/moe_1777/moe_1778/201511/t20151105_217823.html

2021 Statystychnyi biuletyn rozvytku natsionalnoi osvity [2021 Statistical Bulletin on National Education Development] [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_fztjgb/202209/t20220914_660850.html

The world's largest vocational education system [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://en.moe.gov.cn/features/VocationalEdc/figures/201905/t20190531_383833.html

State Council encourages vocational education reform [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://en.moe.gov.cn/news/press_releases/201902/t20190214_369280.html

ZHOU Hongyu; LI Yuyang On the Construction of High-quality Education System [Elektronnyi resurs]: kns.cnki.net — Rezhyim dostupu: <https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDLAST2022&filename=LNGD202201001&uniplatform=NZKPT&v=f3qx3RNFjM8h0hIjcuXywKk22o4IQfwRLbt9jKfCBei9AJpk7TOD4QUoRVtAmjKu>

FENG Xin-xin Research on the Constituent Elements of Digital Governance in Higher Education [Elektronnyi resurs]: kns.cnki.net — Rezhyim dostupu: https://kns.cnki.net/kcms/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&dbname=CJFDAUTO&filename=XJJS202202004&uniplatform=NZKPT&v=QnQVYTPdsmYlSnbOqRofVku8e3MoX2-j8E_tuFGnukn_0oAgly9BAafHRidJdDsH

«Modernizatsiia osvity Kytaiu do 2035 roku» [China's Educational Modernization 2035] [Elektronnyi resurs]: www.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://www.gov.cn/zhengce/2019-02/23/content_5367987.htm

MOE press conference introduces measures to improve vocational education [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://en.moe.gov.cn/news/press_releases/202203/t20220301_603559.html

China to further promote the Double First-Class Initiative [Elektronnyi resurs]: moe.gov.cn — Rezhyim dostupu: http://en.moe.gov.cn/news/press_releases/202203/t20220301_603547.html

L. Pyrozhenko, L. Smolinchuk

THE CURRENT STATE AND DIRECTIONS OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN THE PRC

Summary

The article analyzes the peculiarities of the formation of higher education in the People's Republic of China, its current state and the main strategies for the development of Chinese universities until 2035. The implementation of state education reform projects at the end of the 20th and the beginning of the 21st century brought a number of Chinese universities to leading positions in the world, turning China into a country with the world's largest higher education.

Study Conduct. *To achieve the objectives of the research, the methods of comparative analysis and theoretical generalization of approaches in educational science and practice were used.*

Results. *The implementation of state education reform projects in the early 20th and early 21st centuries brought a number of Chinese universities to leading positions in the world, turned China into a country with the largest higher education in the world. The construction of a system of educational institutions of different levels is aimed at ensuring equal and fair access of the population to higher education, as well as the needs of the country's economy in highly qualified, innovative personnel that are constantly growing and developing.*

Conclusions. *According to the strategy of intensive development of higher education, China plans to form an extensive system of high-quality and accessible higher education by 2035, to achieve the*

ПЕДАГОГІКА

overall power and influence of Chinese education on the international arena, and to increase the competitiveness of higher education in the context of the country's transformation into a world educational power.

Keywords: *accessibility of education, education system of the People's Republic of China, modernization of higher education of the People's Republic of China, universities of the People's Republic of China.*

DOI

УДК 378.147(045)

В. Рахманов

ДОСВІД СИСТЕМНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Резюме

У статті представлений досвід системної організації підготовки майбутніх інженерів у технічному університеті. Системна організація навчання дозволяє здійснювати комплексну будову освітнього процесу як цілісної частини на основі узгодження всіх елементів освітньо-інформаційного середовища як відкритої синергетичної системи. Мета статті полягає у реалізації досвіду системної організації підготовки майбутніх фахівців технічного профілю щодо вирішення освітніх завдань у професійній діяльності. Впровадження креативних методів навчання, перехід до творчого рівня підготовки, залучення освітньо-інформаційного середовища є основою інноваційного освітнього процесу. Завдання дослідження полягає у розкритті досвіду використання системної організації підготовки майбутніх інженерів. Важливими у цьому процесі є міждисциплінарні та мультидисциплінарні програми, які орієнтовані на розв'язання складних професійно-орієнтованих проблем. Методи дослідження полягають у вивченні й узагальненні вітчизняного та зарубіжного досвіду для формування концептуальних положень підготовки майбутніх інженерів в умовах освітньо-інформаційного середовища, наукового аналізу, а також спостереження за навчальним процесом.

Результати. *Сутність впровадження досвіду системної організації підготовки майбутніх інженерів полягає у тому, що відносно самостійні складники навчального процесу розглядаються не ізольовано, а в їх взаємозв'язку зі структурними елементами системи. Це дозволяє виявити інтегративні властивості і якісні ознаки навчального процесу для формування компетентностей майбутніх фахівців. Застосування досвіду системної організації підготовки майбутніх інженерів дозволяє виявити такий варіативний компонент наукового знання, який притаманний складникам, а саме: меті, цілісності, зв'язку, структурі, організації, рівням системи, їх ієрархії, управлінням, поведінки, самоорганізації, її функціонуванням і розвитком.*

Висновок. *Досвід системної організації підготовки майбутніх інженерів допомагає у реалізації принципу єдності педагогічної теорії, експерименту і практики. Педагогічна практика є дієвим критерієм істинності наукових знань, положень, які розробляються теорією і перевіряються експериментом. Практика стає джерелом нових фундаментальних проблем освіти. Теорія надає основу для правильних практичних рішень, але глобальні проблеми, завдання, які існують в освітній практиці, породжують нові питання та потребують фундаментальних досліджень.*

Ключові слова: *майбутні інженери; освітньо-інформаційне середовище; професійна підготовка; системна організація освітнього процесу; технічний університет.*

Вступ. Система вищої освіти в Україні є найважливішою ланкою формування свідомості громадян держави, виховання гармонійно розвинутої творчої особистості. В зв'язку з цим розбудова системи технічного університету вимагає вирішення низки сучасних питань, які виникають в умовах її реформування та становлення, технічного, культурного та духовного розвитку української спільноти відповідно до європейських стандартів. Саме системна організація підготовки майбутніх фахівців допоможе розкрити цілісні педагогічні об'єкти, виявити у них різноманітні типи зв'язків та зведень об'єднуючи їх в єдину теоретичну картину. Це дозволяє окреслити нову парадигму сучасної педагогіки, яка модернізуючи загальну модель постановки й